

CONTRIBUȚII LA ISTORICUL MUZEULUI CAREIAN

N. IERCOȘAN — I. NEMETI — C. KARÁCSONYI

Instituție de cultură cu funcții specifice, de cercetare științifică, de colectare, păstrare și expunere ale vestigiilor arheologice, istorice și ale mărturiilor trecutului geologic, precum și a florei și faunei acestui ținut al României, Muzeul orășenesc Carei, înființat în anul 1958, (Fig. 1), s-a înscris de la începuturile sale în ansamblul acțiunilor muzeografiei românești. Alături de celelalte muzee din nord-vestul țării, această instituție a contribuit activ la cercetarea, salvarea și valorificare științifică și expozițională a numeroaselor urme ale unei zone deosebit de bogate din punct de vedere floristic, faunistic și arheologic; la cunoașterea mai aprofundată a istoriei acestor meleaguri. Făcînd o succintă retrospectivă a celor 30 de ani de existență a muzeului careian, se poate constata că, a adus o importantă contribuție la educația patriotică, revoluționară și estetică a tuturor categoriilor de vizitatori și mai cu seamă a tineretului.

Activitatea muzeului din Carei a mai fost prezentată succint în diferite ghiduri turistice, lucrări de muzeografie și de popularizare¹.

¹ M. Mihalache, *România (ghid turistic)*, Ed. Meridiane, București, 1969, p. 184; * * * *Ghidul instituțiilor și organizațiilor științifice din R.S.R.*, vol. II, 1970, p. 206; M. Iancu, Dem. Popescu, *România, ghid-atlas turistic*, Ed. Stadion, București, 1971, p. 18; A. Bogdan, M. Călinescu, *Județul Satu Mare*, Ed. Academiei, București, 1976, p. 142—143; * * * *Satu Mare, monografie*, Ed. sport-turism, București, 1980, p. 215; I. H. Crișan, *Itinerare arheologice transilvănene*, Ed. sport-turism, București, 1982, p. 197—198; * * *

Fig. 1. Ghidul muzeului din Carei (foaia de titlu).

Primele eforturi pentru constituirea de colecții muzeistice sînt documentate la Carei spre sfîrșitul secolului al XIX-lea, cînd prin munca susținută a unor profesori și elevi se înființează pe lîngă liceul din oraș o colecție muzeală școlară. În anul 1889 aceasta cuprindea o colecție de moluște, un număr însemnat de păsări și mamifere naturalizate, un mic ierbar și o colecție de mineralogie; în total un număr de 667 de piese². Merită să menționăm valoroasa donație a exploratorului renumit Emil Holub³, care cuprindea 92 de piese (zoologice, botanice și mineralogice), provenite din Africa de Sud⁴.

Paralel cu organizarea colecțiilor muzeistice școlare, au loc și acțiuni pentru constituirea unui muzeu propriu-zis, la început cu caracter local, apoi regional, acțiuni izvorite din necesitatea cunoașterii trecutului orașului⁵, pentru salvarea și colectarea numeroaselor vestigii arheologice descoperite cu ocazia unor lucrări, mai ales în zona Bobald⁶, cît și pentru cercetarea și colectarea de materiale floristice și faunistice din Mlaștina Ecedea⁷. Se remarcă în acest sens campania de presă a ziarelor care apar în Carei în anul 1896⁸, pentru înființarea unei „Societăți muzeale a județului Satu Mare”, care să elaboreze și să coordoneze acțiunea de constituire a unui muzeu județean cu numele de „Muzeul Mlaștinii”, menit să cuprindă nu numai flora și fauna Mlaștinii Ecedea ci și „antichitățile” orașului și ale județului⁹. Se fac propuneri concrete în acest sens, unele vizînd și construirea unui sediu pentru muzeu (palat cultural) pe terenul viran de lîngă poștă (în prezent Str. Culturii), precum și înființarea unei „grădini a muzeului”¹⁰.

Acțiunile presei, contribuția școlilor și a „Societății culturale din Carei”, ca de altfel în întreaga Transilvanie¹¹, au dus la înființarea unui muzeu județean la Carei, sub numele de „Muzeul comitatului Sătmar”,

România, ghid turistic, Ed. sport-turism, București, 1982, p. 267; A. Ștefănescu, *Ghidul muzeelor*, Ed. sport-turism, București, 1984, p. 384—386; D. Radosav, *Satu Mare, ghid de oraș*, Ed. sport-turism, 1984, p. 100—102.

² Hám J., *A nagy-károlyi román-kath. főgimnázium története*, Carei, 1896, p. 265.

³ Al. Marinescu, *Exploratorul Emil Holub, donator al Muzeului de istorie naturală din București*, *Rev. Muz.*, 1983, 9, p. 60—67.

⁴ Czirbusz G., *Holub Emil ajándéka, Nagy-Károly és vidéke*, Carei, 1894, nr. 48, din 29 noiembrie, p. 1—2.

⁵ Orașul Carei a fost reședința comitatului (județului) Sătmar între anii 1780—1922.

⁶ Borovszky S., *Szatmár vármegye*, f.a. (1910), p. 171.

⁷ Mlaștina Ecedea, una dintre cele mai mari din Europa, se întindea pînă la marginea orașului Carei; a fost desecată la sfîrșitul sec. al XIX-lea.

⁸ *Nagy-Károly és vidéke*, Carei, XIII, nr. 32 din 6 august 1896, p. 2; *Idem*, nr. 33 din 13 august 1896, p. 1; *Szatmármegyei Közlöny*, II, nr. 31, 1896.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ V. Netea, *Inițiative și realizări muzeografice românești în Transilvania pînă la 1918*, *Rev. Muz.*, 1965, 1, p. 39—43; P. Bunta, G. Protopopescu, *Muzeele din Transilvania în perioada desăvîrșirii statului național român*, *Rev. Muz.*, 1969, 1, p. 39—42.

prin decretul din anul 1901¹². În anul 1903 s-a votat pentru activitatea muzeului o contribuție anuală, din fondul cultural al comitatului. Patrimoniul muzeului era format din antichități și materiale din domeniul științelor naturii, păstrate la un loc cu arhiva comitatului; custodele muzeului și al bibliotecii documentare din cadrul acestuia fiind numit arhivarul comitatului.

La început activitatea muzeului a întâmpinat destule greutăți, din lipsa unui local propriu, precum și a specialiștilor. Din rapoartele anuale ale muzeului județean din Carei reiese că, activitatea acestuia se reducea la biblioteca documentară, care și ea era închisă pentru public¹³. Patrimoniul muzeal era alcătuit din 788 de obiecte și o bibliotecă cu 4 076 de volume.

Deși activitatea muzeului era extrem de redusă, totuși el a contribuit la salvarea unor vestigii arheologice descoperite incidental pe teritoriul orașului și județului, iar mai târziu biblioteca documentară a fost pusă la dispoziția publicului¹⁴.

După renovarea și reorganizarea spațiului din clădirea sediului comitatului (azi clădirea Liceului industrial), pentru organizarea colecțiilor au fost puse la dispoziția lui două săli, în aripa stângă de la parterul clădirii¹⁵. Totodată a fost numit și primul custode propriu-zis al muzeului¹⁶.

Muzeul se menținea însă tot în faza incipientă de organizare, avînd în patrimoniul său și diferite obiecte istorice ca: lăzi și documente de breaslă, arme și monede¹⁷. Din această colecție merită a fi evidențiate obiectele arheologice provenite din descoperiri incidentale sau din săpăturile efectuate de A. Vende la punctul Bobald din hotarul orașului Carei și cetatea de pămînt de la Bervenii. La aceste cercetări putem adauga descoperirile de la Boinești din epoca migrațiilor, precum și frumosul idol de la Satulung-Finteușu Mic (jud. Maramureș), datat mai târziu, în perioada de la începutul epocii bronzului¹⁸.

Această modestă activitate muzeistică a fost întreruptă de primul război mondial. După această perioadă avem puține știri privind reluarea activității muzeale la Carei. Știm doar că, în anul 1919 colecția muzeului s-a îmbogățit cu 14 tablouri valoroase. În anul 1921 sînt menționate cîteva obiecte deosebite ale muzeului și se atrage atenția și asupra importanței altor descoperiri arheologice întîmplătoare din județul Satu Mare¹⁹.

¹² Coriolan Petranu, *Muzeele din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*, București, 1922, p. 155—156.

¹³ *ArchÉrt.*, XXVI, 1906, p. 86.

¹⁴ *Vidéki könyvtáraink 1907-ben, Magyar Könyvszemle*, XVIII, 1909.

¹⁵ Schoditsch L., *Nagykárolyi megyeháza átalakítása és kibővítése, Építő ipar*, 1907, nr. 34, p. 5.

¹⁶ *Szatmár vármegye*, Budapest, f.a. (1910).

¹⁷ *Szatmár vármegye könyvtára és múzeuma, Nagykaroly, Carei*, IV, 1909, 15 iulie, 14.

¹⁸ *Szatmár vármegye*, p. 402—411; C. Kacsó, *SCIV*, 23, 1972, 1, p. 33—36, fig. 6.

¹⁹ Polyánszky J., *Felhívás környékünk arheológiai felkutatására, Északnyugati Újság*, Careii Mari, 24 decembrie 1921.

Paralel cu activitatea muzeului continuă după război și activitatea în cadrul colecției muzeistice școlare a Liceului din Carei, care în anii 1921—1922 poseda un număr de 4 272 de antichități, dintre care un număr însemnat de monede²⁰.

În anul 1926, când sediul județului a fost mutat în orașul Satu Mare, colecțiile muzeului împreună cu arhiva județului au fost transferate la noul sediu.²¹ La acea dată cele două secții ale Muzeului județean Careii Mari aveau un patrimoniu format din 4 677 de piese, 14 tablouri și o bibliotecă documentară ce număra 9 430 de volume.²² După 1926 nu mai avem știri despre existența muzeului din Carei, activitatea muzeistică desfășurându-se sporadic prin colecțiile liceului și a altor școli din oraș, care însă s-au pierdut în timpul celui de-al doilea război mondial.

După anul 1950, începe o muncă entuziastă a unor pasionați careieni pentru înființarea unui muzeu, care cu sprijinul deosebit al organelor de partid și de stat, au format, o colecție de obiecte arheologice, documente medievale și moderne, ce vor constitui baza viitorului muzeu.

La 10 iulie 1958 a fost înființat actualul muzeu careian, sub numele de Muzeul raional Carei²³, cu profilul mixt având două secții: de istorie-arheologie și de științele naturii și o bibliotecă documentară care cuprindea 3 324 de volume.

Muzeul și-a început activitatea în castelul din Carei, un valoros și impunător monument de arhitectură, reconstruit în stil eclectic la sfârșitul secolului al XIX-lea²⁴. Spațiul afectat muzeului, reprezenta un interes deosebit pentru vizitatori și din punct de vedere al arhitecturii interioare și exterioare a clădirii. După trei luni a fost deschisă prima expoziție de bază a secției de istorie, în două săli, unde în șase vitrine erau expuse obiecte arheologice provenite din descoperiri și donații, precum și medalii și sigilii. Personalul muzeului era format dintr-un director, un administrator, un achizitor și un îngrijitor²⁵. La 1 mai 1960 a fost deschisă și prima expoziție de bază a secției de științele naturii, într-o sală, și cuprindea păsări și mamifere naturalizate, mulate, panouri cu planșe, grafice și fotografii²⁶.

Activitatea muzeului din perioada 1958—1964 se caracterizează prin rezolvarea unor probleme administrativ-organizatorice, deschiderea expozițiilor de bază ale celor două secții, inventarierea obiectelor muzeale existente și a volumelor din biblioteca documentară, precum și organi-

²⁰ „Értesítő”, Róm. kath. főgimnázium, 1921—1922, Carei, 1922.

²¹ *Memoriul orașului Careii Mari în chestia sediului județului Satu Mare prezentat măritului guvern*, f.a., Oradea; V. Meruțiu, *Județele din Ardeal și din Maramureș pînă în Banat*, Cluj, 1929.

²² *Arhiva Muzeului orașenesc Carei*, Dosar II, 1960, fila 322 și 341.

²³ *Idem*, Dosar I, 1958—1959, fila 93.

²⁴ Éble G., *A Károlyi grófok nagykárolyi várkastélya és pesti palotája*, Budapest, 1897.

²⁵ *Arhiva Muzeului orașenesc Carei*, Dosar I, 1958—1959, fila 113.

²⁶ *Idem*, Dosar II, 1960, fila 12.

zarea de expoziții temporare cu tematică științifică, documentare și artistică (artă plastică și fotografică), locale, regionale sau naționale.

Totodată se fac primele săpături arheologice de salvare, în 1959 la Ghenci, „Movila spînzurătorii”²⁷, în colaborare cu Institutul de Istorie și Arheologie din Cluj, la necropola din epoca fierului (Ha. D); Tiream în 1960, așezare din epoca bronzului, cultura Otomani, unde au fost salvate 30 de obiecte întregi și mai multe fragmentare²⁸; Berca „Dealul Viilor”, epoca bronzului, un mic sondaj de salvare²⁹. De asemenea au mai fost salvate numeroase alte obiecte arheologice datînd din toate epocile, descoperite incidental la: Andrid, Ciumești, Foieni, Sanislău, Sînmiclăuș și Tiream³⁰. Se remarcă și valorificarea unor descoperiri arheologice anterioare, prin punerea lor în circuitul științific³¹.

La secția de științele naturii începe în această etapă, acțiunea de colectări și naturalizări, realizată mai ales cu ajutorul colaboratorilor externi ai muzeului, precum și achiziții de materiale muzeistice³².

Menționăm și acțiunile întreprinse la casa memorială „Ady Endre” din satul Mecențiu (azi Ady Endre), aflată sub patronajul muzeului careian³³.

Dintre expozițiile temporare organizate la sediu și itinerante în această perioadă se remarcă: „Expoziția fotodocumentară dedicată zilei de 23 August” în 1959; „90 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin”, „Originea și evoluția omului” în 1960; „Expoziția de pictură a artiștilor din Carei”, „Expoziția agricolă” în 1961; „Expoziția de pictură a cadrelor didactice din Carei”, „Construcția socialismului în raionul Carei” în 1962; „Dezvoltarea economică și culturală a raionului Carei”, „Expoziție de artă fotografică” în 1963; „Expoziție de artă populară”, „Expoziția regională de artă plastică” și expoziția „Patria și apărătorii ei” dedicată zilei de 25 Octombrie, cu prilejul inaugurării Monumentului ostașului român, în 1964³⁴.

La sfîrșitul acestei perioade, numărul total al pieselor de muzeu (arheologie, istorie, documente, sigilii, monede, păsări și mamifere naturalizate) se ridică la aproape o mie, iar numărul de vizitatori a crescut de la 480 în 1958 la 7 126 în 1964; numărul total al vizitatorilor în cei șase ani ridicîndu-se la peste 40 000³⁵.

În perioada 1964—1974, pe baza planului național unic de cercetare științifică au început săpături arheologice de mare amploare, în colabo-

²⁷ *Idem*, Dosar VI, 1965, fila 1.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ T. Bader, *Săpăturile arheologice din județul Satu Mare (Partea I-a)*, Satu Mare StCom, V—VI, 1981—1982, p. 151.

³⁰ *Arhiva Muzeului orășenesc Carei*, Dosar II, 1960, fila 335.

³¹ Kovács S., *Jegyzetek a béla-várhelyi leletekről*, A Nyíregyházi Jósa András Múzeum Évkönyve, VIII—IX, 1965—1966 (1967), p. 25—33.

³² *Arhiva Muzeului orășenesc Carei*, Dosar II, 1960, fila 27.

³³ *Idem*, Dosar IV, 1962, fila 114—115.

³⁴ *Idem*, Dosar VI, 1964, fila 31.

³⁵ *Ibidem*, fila 65 și 111.

rare cu Institutul de Arheologie București, Muzeul regional Maramureș și Muzeul județean Satu Mare, pentru cunoașterea mai aprofundată a istoriei acestei zone, pentru îmbogățirea patrimoniului muzeal și pentru valorificarea științifică și expozițională a acestuia. Astfel continuă în 1965 cercetările la necropolele celtice de la Dindești și Sanislău³⁶, iar în 1966 încep săpăturile de salvare de la Carei—Bobald (epoca bronzului și fierului) și Tiream „Holm“ (epoca bronzului)³⁷. Tot în acest an au mai fost salvate materiale arheologice din epoca bronzului descoperite la: Berea, Ciumești, Foieni, Pir, Pișcolt și Sanislău³⁸, precum și din epoca migrațiilor descoperite la Dindești și Ghenci³⁹.

Între anii 1967—1968, la Sanislău, punctul „Nisipărie“ a fost cercetată o întinsă necropolă plană formată din 62 de morminte de incinerare în urnă (în 1979 au mai fost descoperite două morminte, numărul total ridicându-se astfel la 64), datînd din a doua jumătate a sec. V. î.e.n. (Ha D) și aparținînd unei populații locale traco-dacice⁴⁰. De asemenea au fost efectuate săpături sistematice pentru cunoașterea civilizației dacilor liberi din sec. II—IV e.n. și a perioadei feudalismului timpuriu la Moftinu Mic, punctul „Pe deal“⁴¹, precum și sondaje arheologice la Cehăluț, Foieni și Dindești⁴². În 1969 au fost efectuate sondaje la Pir (epoca bronzului), Căuaș (Ha. timpuriu), Andrid (epoca bronzului târziu și Latène), Carei și Ciumești (Latène) și a fost salvat un coif și o ceașcă de bronz descoperite la Pișcolt, punctul „Via Veche“⁴³.

Din anul 1970 au început săpături de mare amploare în localitatea Pișcolt, punctele „Nisipărie“ și „Lutărie“, care au durat aproape un deceniu și care s-au soldat cu descoperiri importante din epocile: neolitic (ceramică pictată-grupul Pișcolt)⁴⁴; perioada de tranziție la epoca bronzu-

³⁶ Vlad Zirra, *Beiträge zur Kenntnis des keltischen Latène in Rumänien, Dacia N.S.*, 15, 1971, p. 171—238; *Idem*, Noi necropole celtice în nord-vestul României (Cimitirele birituale de la Sanislău și Dindești), *Satu Mare StCom.*, II, 1972, p. 151—205.

³⁷ I. Némethi, *Descoperiri arheologice din hotarul orașului Carei (jud. Satu Mare)*, *Satu Mare StCom.*, V—VI, 1981—1982, p. 167—182.

³⁸ *Idem*, *Descoperiri funerare din epoca bronzului în jurul Careiului, Satu Mare StCom.*, I, 1969, p. 57—72.

³⁹ *Idem*, *Descoperiri funerare din sec. V e.n. lângă Carei, ActaMN*, IV, 1967, p. 499—507; *idem*, *Un mormînt din secolul V descoperit la Satul Ghenci, comuna Căuaș, Satu Mare StCom.*, I, 1969, p. 121—124.

⁴⁰ *Idem*, *Necropola hallstattiană de la Sanislău, Satu Mare StCom.*, II, 1972, p. 121—149; *idem*, *Contribuții la problema epocii fierului în NV României*, AMP, I, 1977, p. 47—56; *idem*, *Descoperiri hallstattiene tîrzii în NV României*, *idem*, p. 57—62; *idem*, *Nord-vestul României de la Hallstattul tîrziu pînă la Latène-ul mijlociu*, Rezumatul tezei de doctorat, Cluj-Napoca, 1979; *idem*, *Das späthallstattzeitliche Gräberfeld von Sanislău, Dacia N.S.*, XXVI, 1982, p. 115—144.

⁴¹ Gh. Lăzin, I. Némethi, *Descoperiri dacice din sec. II—IV e.n. în zona Carei, Crisia*, II, 1972, p. 199—213.

⁴² I. Némethi, *Descoperiri de la sfîrșitul epocii bronzului în zona Careiului, SCIVA*, 29, 1978, I, p. 99—122.

⁴³ *Idem*, *Coiful de bronz de la Pișcolt, Satu Mare StCom.*, II, 1972, p. 113—120.

⁴⁴ Gh. Lazarovici — I. Némethi, *Neoliticul dezvoltat din nord-vestul României (Sălajul, Sătmarul și Clujul)*, *ActaMP*, VII, 1983, p. 17—60.

lui (cultura Badeni și Coțofeni)⁴⁵; epoca bronzului timpuriu⁴⁶ și târziu⁴⁷; Latène⁴⁸ și epoca migrațiilor⁴⁹. Cercetările sistematice de la Pișcolt au contribuit în special la cunoașterea și îmbogățirea informației științifice asupra culturii Baden din țara noastră și mai ales a epocii fierului; necropola celto-dacică, care cuprinde 185 de morminte, fiind cea mai mare necropolă Latène descoperită în România⁵⁰.

Pînă în anul 1974 au mai fost efectuate sondaje arheologice și săpături de salvare la Andrid — epoca bronzului⁵¹, Latène⁵² și epoca migrațiilor⁵³; Berveni — epoca bronzului târziu; la Căpleni a fost salvat un depozit de bronzuri; Cehăluț — materiale din epoca bronzului și un depozit; Foieni, Sanislău și Unimăt — epoca bronzului⁵⁴; Dindești — epoca migrațiilor⁵⁵ etc. De asemenea au fost salvate și puse în circuitul științific importante descoperiri monetare, ca de pildă moneda dacică de la Ghenci⁵⁶; monede imperiale romane de la Carei⁵⁷; monede de la Berea, Dindești, Pir, Sanislău și Urziceni⁵⁸; precum și tezaurul monetar feudal (sec. XV—XVI) descoperit în anul 1967 în localitatea Hotoan și care cuprinde 1871 de monede de argint⁵⁹.

Pe baza bogăției materialului arheologic provenit din aceste cercetări s-a putut reorganiza și expoziția de bază a secției de istorie-arheologie. Prima reorganizare din această etapă a fost făcută în anul 1966⁶⁰, iar în 1972 expoziția a fost extinsă și organizată într-o formă mult îmbunătățită, în patru săli cu o suprafață totală de 284 mp, înfățișînd dezvoltarea societății omenești din zona Careiului începînd din neolitic pînă la întemeierea formațiunii statale voievodale a lui Menumorut. Expoziția prin

⁴⁵ Petre I. Roman, I. Némethi, *Cultura Baden din România*, Ed. Academiei, București, 1978, p. 14—15, 28—32, Pl. 21/3—42 și 23—43; Petre I. Roman, *Cultura Coțofeni*, Ed. Academiei, București, 1976, p. 54, fig. 8, p. 84.

⁴⁶ I. Némethi, *Morminte de la începutul epocii bronzului descoperite la Pișcolt (jud. Satu Mare)*, SCIVA, 30, 1974, 4, 527—536.

⁴⁷ Idem, *Descoperiri de la sfîrșitul epocii bronzului în zona Careiului*, SCIVA, 29, 1978, 1, p. 99—122.

⁴⁸ Idem, *Contributions concernat le facies laténien du Nord-Ouest de la Roumanie a la lumière des découvertes celtiques de Pișcolt (Dept. de Satu Mare)*, Alba Regia, XIV, 1975, p. 187—197; Idem, *Rezumatul tezei de doctorat*, Cluj-Napoca, 1979.

⁴⁹ Idem, *Noi descoperiri din epoca migrațiilor din zona Carei (jud. Satu Mare)*, SCIVA, 34, 1983, 2, p. 134—155.

⁵⁰ Idem, *Necropola celtică de la Pișcolt (monografie arheologică)*, manuscris.

⁵¹ Idem, SCIVA, 29, 1978, 1, p. 99—122.

⁵² Idem, *Cuptoare de ars ceramică din epoca Latène de la Andrid (jud. Satu Mare)*, SCIV, 25, 1974, 4, p. 579—584.

⁵³ Idem, SCIVA, 34, 1983, 2, p. 134—150.

⁵⁴ Idem, SCIVA, 29, 1978, 1, p. 99—122.

⁵⁵ Idem, SCIVA, 34, 1983, 2, p. 134—150.

⁵⁶ E. Chirilă și colab., *Descoperiri monetare antice în Transilvania (IX)*, StCom. Sibiu, 18, 1974, p. 135—139.

⁵⁷ Ibidem.

⁵⁸ Gh. Lazin, I. Némethi, art. cit., *Crisia*, II, 1972, p. 199—213.

⁵⁹ E. Chirilă, I. Némethi, *Tezaurul monetar de la Hotoan, sec. XV—XVI, Tezaure monetare din județul Satu Mare*, Satu Mare, 1968, p. 61—81.

⁶⁰ Arhiva Muzeului orășenesc Carei, Dosar I/1968, fila 249.

materialul arheologic autentic, precum și prin cel auxiliar — hărți, texte, fotografii, imagini de șantier, situ-uri arheologice reconstituite, etc. — redă vizitatorului o imagine complexă și de multe ori completă asupra evoluției habitatului uman din zona Careiului⁶¹.

Paralel secția de științele naturii, avînd la început o activitate axată mai mult pe probleme expoziționale⁶², în această perioadă a întreprins studii cu privire la istoricul cercetărilor botanice din regiune și a început cercetarea sistematică a florei și faunei, studiarea și punerea în valoare a unor zone cu interes științific deosebit, cum ar fi parcul dendrologic din Carei⁶³; flora și vegetația terenurilor nisipoase din nord-vestul țării⁶⁴, precum și avifauna din zona Careiului⁶⁵.

Pe baza cercetărilor, colectărilor, naturalizărilor, achizițiilor și donațiilor, în anul 1974 a putut fi reorganizată și expoziția de bază a secției de științele naturii. Deschisă la 22 august în șapte săli, cu o suprafață totală de 315 mp, expoziția permanentă prezintă: evoluția geologică a teritoriului județului Satu Mare, exemplificată prin hărți și blocdiagrame și completată prin expunere de materiale petrografice și paleontologice; flora și fauna de nevertebrate grupate pe medii de viață⁶⁶; păsările și respectiv ouăle speciilor clocitoare din această regiune, expuse în două săli; o colecție cu vechi unelte populare de pescuit folosite odinioară în zona Careiului; mamiferele care populează teritoriul județului Satu Mare; schimbările peisajului natural în urma acțiunii factorului antropic precum și unele aspecte ale ocrotirii naturii⁶⁷.

O preocupare permanentă a muzeului a fost organizarea de expoziții temporare la sediu, într-o sală destinată special acestui scop, inaugurată în 1971 și itinerante, cu tematică diversă, care au răspuns cerințelor educative; numărul lor ridicîndu-se la aproape 50. Remarcăm și expoziția tematică „Dezvoltarea urbanistică a orașului Carei”, deschisă în anul 1972 în două săli din bastionul castelului cu materiale muzeistice medievale, moderne și contemporane, care a completat expoziția de bază a secției de istorie, timp de aproape cinci ani.

În 1974, patrimoniul muzeului număra aproape 7 500 de piese, numărul de vizitatori, ajungînd la cifra de 15 000 persoane.

⁶¹ N. Iercoșan, C. Karácsonyi, *Muzeul orășenesc Carei*, (ghid), Oradea, 1981, 16 p.

⁶² M. Dragoș, *O metodă nouă de expunere a materialului faunistic*, *Rev. Muz.*, 1969, 1, p. 74.

⁶³ C. Karácsonyi, *Parcul dendrologic Carei, Satu Mare StCom.*, II, 1972, p. 373—385.

⁶⁴ *Idem*, *Contribuții la studiul florei și vegetației terenurilor de interdune din Cîmpia Nirului, Satu Mare StCom.*, III, 1975, p. 231—246.

⁶⁵ Fr. Hamvas, C. Karácsonyi, *Păsări de iarnă și de pasaj cu areal nordic și carpatin observate în zona Careiului, Nymphaea*, III, Oradea, 1975, p. 259—266.

⁶⁶ C. Karácsonyi, *Prezentarea vegetației acvatice și palustre în Muzeul orășenesc Carei*, *Rev. Muz.*, 1976, 4, p. 60—61.

⁶⁷ N. Iercoșan, C. Karácsonyi, *op. cit.*, p. 12.

O dezvoltare deosebită a cunoscut muzeul careian în perioada 1975—1987, când patrimoniul său s-a îmbogăţit substanţial prin cercetările şi săpăturile arheologice efectuate de colectivul muzeului, atât în raza sa de activitate cât şi în întreg judeţul Satu Mare şi zonele limitrofe.

În această perioadă au continuat săpăturile sistematice la Pişcolt „Nisipărie” şi „Lutărie” şi au fost efectuate săpături de salvare la Sănişlău III punctul „Ferma C.A.P.” în aşezarea din perioada de tranziţie la epoca bronzului, cultura Baden în anul 1980 şi la Moftinu Mic punctul „Pescărie” în anii 1982—1983, o aşezare din neoliticul dezvoltat cu ceramică pictată, o aşezare din perioada de trecere la epoca bronzului, cultura Baden—Coţofeni şi două morminte Latène⁶⁸ şi săpăturile începute în anul 1982 la Aciş în colaborare cu Muzeul judeţean Satu Mare. Tot în această perioadă au fost efectuate numeroase cercetări periegetice în zonă⁶⁹ şi au fost salvate numeroase vestigii arheologice, ca: spada de bronz de la Ghenci⁷⁰, o monedă imperială romană de la Blaja şi un mic depozit de bronzuri de la Foieni. Au mai fost puse în circuitul ştiinţific alte materiale arheologice descoperite la Ciumeşti⁷¹, Blaja şi Dumbrava⁷², precum şi studii asupra noilor descoperiri hallstattiene timpurii şi târzii⁷³, a evoluţiei ceramicii Latène din nord-vestul României⁷⁴, şi a descoperirilor arheologice de la Carei⁷⁵.

Secţia de ştiinţele naturii a continuat studiul florei şi vegetaţiei din Cîmpia Nirului⁷⁶, Cîmpia Eriului⁷⁷, din zona de piemont şi Culmea Co-

⁶⁸ Gh. Lazarovici — I. Némethi, art. cit., p. 21—22, Fig. 6/c; N. Iercoşan, Noi descoperiri..., în prezentul vol. um.

⁶⁹ N. Iercoşan, Noi descoperiri arheologice la Carei, în prezentul volum.

⁷⁰ Idem, Spada de bronz de la Ghenci (jud. Satu Mare), ActaMP, VIII, 1984, p. 121—123.

⁷¹ Idem, Un vas-biberon eneolitic descoperit la Ciumeşti, Satu Mare StCom., V—VI, 1981—1982, p. 35—38.

⁷² Idem, Două topoare de luptă din piatră şlefuită descoperite în judeţul Satu Mare, Satu Mare StCom., V—VI, 1981—1982, p. 657—660.

⁷³ I. Némethi, Descoperiri de la începutul Hallstatt-ului în zona Careiului, Satu Mare, StCom., V—VI, 1981—1982, p. 45—58; idem, în: ActaMP, VIII, 1984, p. 129—146.

⁷⁴ Idem, Evoluţia ceramicii din NV României în Latène-ul B şi C, Marmăria, (sub tipar).

⁷⁵ Idem, Descoperiri arheologice din hotarul oraşului Carei (jud. Satu Mare), Satu Mare StCom., V—VI, 1981—1982, p. 167—182.

⁷⁶ C. Karácsonyi, Asociaţia *Festuco vaginatae* — *Corynephorum* în România, St. Cerc. Biol., seria Biol. veget., T. 31, 1, 1979, p. 3—12; C. Karácsonyi, G. Negrean, Situaţia actuală a florei şi vegetaţiei nisipurilor din nord-vestul ţării şi perspectivele de conservare, *Nymphaea*, VII, Oradea, 1979, p. 323—336; C. Karácsonyi, Cercetări asupra florei şi vegetaţiei terenurilor mlăstinoase din Cîmpia Nirului şi Cîmpia Careiului, Satu Mare StCom., IV, 1980, p. 415—434.

⁷⁷ C. Karácsonyi, Marossy A., Contribuţii la flora Cîmpiei Eriului, *Nymphaea*, VIII—IX, Oradea, 1980—1981, p. 401—408; C. Karácsonyi, Cercetări asupra asociaţiei *Peucedano-Festucetum pseudovinae* în staţiunile din nord-vestul României, Satu Mare StCom., V—VI, 1981—1982, p. 597—608; Idem, Flora Cîmpiei Eriului, în volumul prezent.

drului⁷⁸, a plaurului de la Săcueni⁷⁹, precum și a avifaunei din zona Careiului⁸⁰, și a punctului fosilifer de la Nadișu Hododului⁸¹. A fost întocmit și un catalog cronologic al cutremurelor din jud. Satu Mare⁸². În prezent se întocmește un studiu mai amplu asupra florei jud. Satu Mare și se finalizează cercetările etnobotanice din zona Codrului sătmărean în colaborare cu Muzeul județean. Nu putem trece cu vederea contribuția muzeului careian, prin secția de științele naturii, la întocmirea documentației științifice pentru toate rezervațiile naturale din județul nostru⁸³.

Ținând seama de îmbogățirea în permanență a patrimoniului cu piese tot mai semnificative și de mare valoare documentară, expozițiile de bază ale celor două secții au fost completate cu noi exponate originale provenite din ultimele descoperiri și colectări.

O preocupare de bază în această perioadă a fost organizarea științifică a depozitelor celor două secții și conservarea bunurilor de muzeu, necesitate apărută firesc în condițiile creșterii vertiginoase a patrimoniului muzeal și reglementată de fapt prin Legea nr. 63/1974 și a Normelor de ocrotire și conservare a bunurilor din patrimoniul cultural național.

A crescut și numărul de expoziții temporare, fiind organizate anual 11—12; cifra totală a acestora ridicându-se în perioada 1975—1984 la 108, dintre care se remarcă: „25 Octombrie 1944 — ziua eliberării orașului Carei“ 1974—1975; „Tracii și geto-dacii din nord-vestul României“ în 1980, organizată în colaborare cu muzeele din Oradea, Baia Mare și Satu Mare; „2050 ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent“ în 1980 la Satu Mare la care a colaborat și muzeul din Carei; expoziții fotodocumentare dedicate unor evenimente de seamă din istoria patriei; două expoziții economice ale orașului Carei în anii 1977 și 1979, expoziții de artă plastică și fotografică etc. La vizitarea acestor expoziții și vernisajele organizate cu public au participat numeroși invitați din țară, respectiv foarte mulți vizitatori, dovedindu-se pe deplin eficiența educativă a acestui gen de activitate muzeală. Numărul total al expo-

⁷⁸ C. Karácsonyi, Nagy V., *Contribuții la flora zonei de piemont și Culmea Codrului*, (sub tipar).

⁷⁹ C. Karácsonyi, *Vegetația plaurului de la Săcueni (jud. Bihor)*, St. Cerc. Biol., seria Biol. veget., T. 34, 1, 1982, p. 29—38.

⁸⁰ Idem, *Două exemplare de Somateria mollissima L. în colecția Muzeului din Carei*, Rev. Muz., 1978, 3, p. 76—77; F. Hamvas, C. Karácsonyi, *Date privind avifauna din zona orașului Carei, Satu Mare StCom.*, IV, 1980, p. 395—414.

⁸¹ E. Nicorici, C. Karácsonyi, *Fauna panoniană de la Nadișu Hododului (Bazinul Șimleu) și semnificația sa stratigrafică*, Memoriile secțiilor științifice ale Academiei R.S.R., Seria IV, Tom IV, 1981, nr. 2, p. 227—233.

⁸² N. Iercoșan, A. Iercoșan, *Cutremure de pământ în județul Satu Mare pînă la 1900, Satu Mare StCom.*, V—VI, 1981—1982, p. 565—576.

⁸³ Decizia nr. 65 din 19 februarie 1982 a Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Satu Mare; C. Karácsonyi, *Ocrotirea monumentelor naturii și a rezervațiilor naturale din județul Satu Mare, Ocrotirea naturii și a mediului înconjurător*, 27, 1983, 1, p. 59—60; idem, *Rezervații naturale de pe nisipurile din nord-vestul României, Ocrot. nat. med. înconj.*, 28, 1985, 2, p. 119—129.

zițiilor temporare organizate de Muzeul orașenesc Carei în cei 30 de ani de existență se ridică la 214.

Din 1958 pînă în prezent muzeul careian a fost vizitat de peste un sfert de milion de vizitatori din țară și străinătate; în ultima perioadă cifra acestora depășește anual 20 000.

În prezent se află în faza de studiu și elaborare tematica pentru reorganizarea expozițiilor de bază, prin extinderea spațiului expozițional, pentru aducerea la zi a expoziției de istorie și îmbunătățirea și completarea celei de științele naturii.

Patrimoniul actual al muzeului numără peste 30 000 piese, din care 10 000 la secția de istorie-arheologie și mai mult de 20 000 la secția de științele naturii, pe lângă care există și 40 de lucrări de artă plastică contemporană și o bibliotecă documentară de specialitate cu peste 2 000 de volume. Spațiul total afectat muzeului este de peste 1 400 mp, din care expozițional 1 080 mp.

O realizare de seamă a muzeului careian în domeniul relațiilor cu publicul este tipărirea în anul 1981 a unui ghid, care oferă vizitatorilor date sintetice despre muzeu și colecțiile sale, prezintă expozițiile permanente ale celor două secții, istoricul orașului și al clădirii castelului (se-diul muzeului), precum și date despre parcul dendrologic din Carei.

Specialiștii muzeului au publicat peste 50 de lucrări științifice în publicații centrale ori în anuarele muzeelor din țară și circa 200 articole de popularizare în presa centrală și județeană, participînd și la peste 40 de sesiuni științifice cu lucrări proprii.

Îndeplinindu-și funcțiile sale de bază pentru care a fost înființat: de cercetare, de îmbogățire a patrimoniului și cea educativă, Muzeul orașenesc Carei prin acțiunile organizate, prin munca specialiștilor săi, se integrează cu responsabilitate în vasta problematică ideologică, politică și educațională a etapei actuale. Încadrat în planul național unitar de cercetare, activitatea muzeului careian, înregistrează noi succese în depistarea, teaurizarea, conservarea și valorificarea complexă a patrimoniului național.

DAS MUSEUM DER STADT CAREI

(Zusammenfassung)

Die musealere Traditionen seit Ende des XIX Jahrhunderts fortsetzend, wurde das aktuelle Museum am 10 Juli 1958 gegründet.

Das Museum hat einen gemischten Profil mit zwei Sektionen: Geschichte — Archäologie und Naturwissenschaften, mit permanenten Ausstellungen.

Der Artikel präsentiert den beitrage des Museums der Stadt Carei Forechung und Verwertung, aus geschichtlich — und biologischen Gesichtspunkt, des nordwestlichen Teil Rumäniens.

¹ C. Karaman, *Notă V. Cătretoarea la fluviu carei de peșteri*, *Revista de Istorie*, 1958, I, 1, 1958, p. 25-26.

² C. Karaman, *Vegetația plantelor de la Măreș și fluviu carei*, *Revista de Istorie*, 1958, I, 1, 1958, p. 25-26.

³ *Flora*, *Flora vegetația de la Măreș și fluviu carei*, *Revista de Istorie*, 1958, I, 1, 1958, p. 25-26.

⁴ C. Karaman, *Flora vegetația de la Măreș și fluviu carei*, *Revista de Istorie*, 1958, I, 1, 1958, p. 25-26.

⁵ C. Karaman, *Flora vegetația de la Măreș și fluviu carei*, *Revista de Istorie*, 1958, I, 1, 1958, p. 25-26.

⁶ C. Karaman, *Flora vegetația de la Măreș și fluviu carei*, *Revista de Istorie*, 1958, I, 1, 1958, p. 25-26.

⁷ C. Karaman, *Flora vegetația de la Măreș și fluviu carei*, *Revista de Istorie*, 1958, I, 1, 1958, p. 25-26.

⁸ C. Karaman, *Flora vegetația de la Măreș și fluviu carei*, *Revista de Istorie*, 1958, I, 1, 1958, p. 25-26.